

України, що розвивався під впливом зовнішніх чинників, вагомим із яких був початок російсько-української війни.

Джерела та література

1. Взаємодія Збройних сил України з громадянським суспільством: довідник / Л. О. Кравченко, Т. А. Нікітюк, В. Л. Лукічов, В. В. Арнаутова; за ред. Л. О. Кравченко. Київ, 2021. 48 с.
2. Гоголь В., Делятинський Р. Історія становлення військового капеланства в Збройних Силах України (1991–2022 роки). *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. Вип. 42. С. 26–38. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/42_2022/3.pdf
3. Пилипів І., Делятинський Р. Інститут військових капеланів в Україні (XX–XXI ст.): етапи розвитку та роль у формуванні української нації. *Гілея: науковий вісник*. 2018. Вип. 134. С. 129–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2018_134_32
4. Про Службу військового капеланства: Закон України в редакції від 01.01.2023 № 2845-IX. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1915-20#Text>
5. Саган О., Гарат І. Концептуальні питання та етапи становлення військового капеланства у незалежній Україні. *Філософська думка*. 2023. № 1. С. 59–74. URL: <https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd/article/view/654>
6. Филипчук С. В. Досвід капеланства в зоні АТО. *Історичне релігієзнавство*. 2015. Вип. 12. С. 161–169. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/3952/1/16.pdf>

Тоцька Софія

Запорізький національний університет

АНТИМАЙДАН У БЕРДЯНСЬКУ (ЛИСТОПАД 2013 – ЛЮТИЙ 2014 РР.)

Ключові слова: *Революція Гідності, Антимайдан, Бердянськ, протести, мітинги.*

Keywords: *Revolution of Dignity, Anti-Maidan, Berdiansk, protests, rallies.*

На сучасному етапі розвитку історичної науки посилюється інтерес до дослідження питання Революції Гідності і її складника – Антимайдану, зокрема в м. Бердянську. Серед робіт, присвячених дослідженню подій Революції Гідності та її складника – Антимайдану у загальноукраїнському аспекті, варто назвати праці Ю. Шведа «Революція гідності в контексті теорії соціальних революцій» [10]; А. Колодій «Феномен Майдану в контексті пошуку моделі врядування в Україні» [7]; А. Киридон «Євромайдан, Революція Гідності: причини, характер, основні етапи» [6]; Г. Турченко «Історична наука і сучасна гібридна війна Росії проти України» [8]; Г. Турченко та С. Тоцької «Революція Гідності у Запоріжжі: хроніка подій (листопад 2013 – лютий 2014 рр.)» [9]. Отже, перебіг подій Антимайдану у м. Бердянську ще не досліджувався.

Протягом листопада – початку грудня 2013 р. антимайданівці у м. Бердянську не проводили зборів чи мітингів. Прихильники проросійського курсу ображали євромайданівців, називали їх фашистами, нацистами, сатаністами, повіями.

3 грудня 2013 р. у Бердянську відбувся мітинг за проєвропейське майбутнє України. Під час мітингу протестуючі зустрілися з мером Бердянська О. Бакаєм, який запросив мітингувальників до круглого столу. О. Бакай просив євромайданівців не допустити кровопролиття та сутичок між Євромайданом та Антимайданом [2].

Із грудня 2013 р. у м. Бердянську Євромайдану протистояв Антимайдан. Отже, з місцевого осередку Партії регіонів до м. Києва автобусами починають відправляти молодиків у спортивному одязі. 4 грудня 2013 р. вперше біля офісу Партії регіонів у м. Бердянську збиралися молоді люди у спортивних формах та сідали до автобусів. Місцевим керівником Партії регіонів був О. Пономарьов, який, ймовірно, сприяв таким поїздкам до м. Києва. 10 грудня 2013 р. представники бердянської Партії регіонів вчоргове поїхали до Києва на Майдан Незалежності. Цього разу антимайданівці з м. Бердянська танцювали поблизу Кабінету Міністрів України під російськомовні пісні [1].

15 грудня 2013 р. антимайданівці намагалися зірвати прапор України на головному флагштоку м. Бердянська. Цього разу збори проросійськи налаштованого населення відбувалися поблизу пам'ятника В. Леніну [2].

23 грудня 2013 р. на 43 сесії міської ради політики м. Бердянська намагалися призупинити будь-які протести у місті, не допустити кровопролиття під час зборів Євромайдану та Антимайдану. За спогадами учасників Євромайдану, політики міської ради Бердянська разом з антимайданівцями відкривали новорічну ялинку та прикрашали її георгіївськими стрічками [2].

9 січня 2014 р. до бердянської мерії вийшли представники Антимайдану з прапорами Радянського Союзу та георгіївськими стрічками. Антимайданівці стверджували, що проєвропейськи налаштоване населення міста «на коліна поставило синів та дочок України, а Росія їм дає схованку, щоб далі їх не гнобили. Де брати захист, де? Тільки у Росії... У Бердянську більшість росіяни, що ви від нас хочете!?» [3].

У січні-лютому 2014 р. антимайданівці намагалися потрапити до адміністративних будівель міста. Задля недопущення проникнення представників Антимайдану до стратегічно важливих об'єктів міста (міськвиконкому, поліції, будівлі Служби безпеки України) євромайданівці вирішили розділитися на три частини та патрулювати, щоб не допустити провокацій у місті з боку Антимайдану [4].

До лютого 2014 р. більшість активістів становили представники Антимайдану, які провокували та ображали прихильників євроінтеграції. Протягом кінця січня – початку лютого 2014 р. комуністи та представники Партії регіонів чергували біля пам'ятника В. Леніну на Приморській площі у м. Бердянську. Здебільшого це були люди похилого віку, тому деякі навіть під час свого чатування отримували інсульты та інфаркти. Справжньою трагедією для них став день, коли українські військові перекинули пам'ятник В. Леніна та кудись повезли його у березні 2014 р. [2]. Апогеєм Антимайдану і надалі провальної «русской весни» у м. Бердянську протягом грудня 2013 – травня 2014 рр. стала трансляція та популяризація проросійських подій місцевою телекомпанією «Південь» [5].

Отже, у м. Бердянську була значна частка людей, що не підтримували Євромайдан та мали проросійські погляди. Саме вони становили основу Антимайдану, намагалися провокувати та дестабілізувати ситуацію в м. Бердянську, ображали євромайданівців. Більшість представників Антимайдану становили люди похилого віку. Тому варто зауважити, що позиції Антимайдану і надалі провальної «русской весни» були пригнічені Євромайданом. Популярність акцій Євромайдану у місті зростала. Перемога Євромайдану у м. Бердянську була відчут-

ною. Студенти, освітяни, підприємці та інші мешканці Бердянська з проєвропейськими поглядами активно протистояли Антимайдану.

Джерела та література

1. Інтерв'ю С. Тоцької з учасником Революції Гідності у м. Бердянськ А. Вербицьким, 1986 р. н., м. Бердянськ. 27.10.2021 р.
2. Інтерв'ю С. Тоцької з учасником Революції Гідності у м. Бердянськ А. Омельченко, 1970 р. н., м. Бердянськ. 29.10.2021 р.
3. Інтерв'ю С. Тоцької з учасником Революції Гідності у м. Бердянськ В. Ільїним, 1973 р. н., м. Бердянськ. 25.10.2021 р.
4. Інтерв'ю С. Тоцької з учасником Революції Гідності у м. Бердянськ В. Константіною, 1975 р. н., м. Бердянськ. 06.03.2024 р.
5. Інтерв'ю С. Тоцької з учасником Революції Гідності у м. Бердянськ Л. Подколзіним, 1964 р. н., м. Бердянськ. 24.10.2021 р.
6. Киридон А. Євромайдан / Революція Гідності: причини, характер, основні етапи. *Історична пам'ять*. 2015. Вип. 33. С. 17–32.
7. Колодій А. Феномен Майдану в контексті пошуку моделі врядування в Україні. Київ: Стилос, 2014. 244 с. URL: www.kennan.kiev.ua/Library/Agora/Agora13.pdf
8. Турченко Г. Історична наука і сучасна гібридна війна Росії проти України. *Zaporizhzhia Historical Review*. 2016. № 46, т. 1. С. 295–301.
9. Турченко Г., Тоцька С. Революція Гідності в Запоріжжі: хроніка подій (листопад 2013 – лютий 2014 рр.). *Zaporizhzhia Historical Review*. 2021, № 57. С. 139–147.
10. Шведа Ю. Революція Гідності у контексті загальної теорії соціальних революцій. *ZAXID.NET*. 26 січня 2014 р. URL: http://zaxid.net/news/showNews.do?revolyutsiya_gidnosti_u_konteksti_zagalnoyi_teoriyi_sotsialnih_revolyutsiy&objectId=1301345